

Het zijn vooral hogeropgeleide ouderen die iets tegen religie op de universiteit hebben

Je zou uit de afwezigheid van antireligieus sentiment op de universiteit ook kunnen afleiden dat religie er blijkbaar nog maar weinig toe doet. | beeld istock

18 december 2017, 03:00

Egbert Ribberink • godsdienstsocioloog aan de Katholieke Universiteit Leuven

Zolang christenen goede vragen stellen, interessante alternatieve verklaringen opperen en naar hun geloof leven (hypocrisie roept afkeer op), wordt er op de universiteit zeker naar hen geluisterd.

Vrijdag 8 december beschrijft Bart Jan Spruyt in zijn column iets wat in zijn ogen een klein schandaal is. Hij refereert aan de keuze voor atheïst Herman Philipse als spreker (coreferent) bij de Huizinga-lezing van priester Antoine Bodar. Volgens Spruyt is dit ongewoon (meestal borduurt het referaat vriendelijk op de lezing voort) en onbeleefd (iemand vragen om Bodar, je huisgast, belachelijk te komen maken, is niet kies). Het is volgens Spruyt schandalig. Of het ongewoon is weet ik niet, en dat het onbeleefd is, daar kan ik in meekomen. Antoine Bodar heeft daar in zijn weerwoord ook fijntjes op gewezen ('niet origineel maar voor de hand liggend, te weinig overwogen en te gemakkelijk [...] Niet de dialoog maar de tegenstelling is het doel'). Maar een schandalig toonbeeld van 'een intense afkeer' van religie? Ik denk het niet.

In de eerste plaats spreekt volgens mij het uitnodigen van priester Bodar voor een wetenschappelijke lezing dit al tegen. Misschien kun je het zo zien als je het pleidooi van Philipse uitlegt als een uitnodiging tot ridiculisering van het geloof. Zo interpreteer ik het niet. Volgens mij is het een uiting van (eeuwenlange) betrokkenheid van de kerk bij wetenschappelijke instituten.

Veel universiteiten zijn opgericht als opleidingsplek voor predikanten. Bijvoorbeeld de universiteit van Utrecht, wat ook blijkt uit haar motto uit 1636: 'Zon der gerechtigheid, verlicht ons' (zie Maleachi 4:2). Hoewel de opleidingsplekken (en christelijke associaties) langzaam verdwijnen, blijven veel universiteiten, traditioneel als ze zijn, hun religieus erfgoed koesteren. Zo is het op de KU Leuven (niet langer Katholiek in naam) nog gewoonte dat de rector magnificus (de vorige was belijdend christen) een uitnodiging doet voor een patroonsfeest inclusief eucharistieviering.

God danken

Toegegeven, op verschillende universiteiten word je erop aangekeken als je God dankt in het dankwoord van je dissertatie. En, sommige studenten krijgen te horen dat ze niet mogen evangeliseren, omdat 'de moslims dat dan ook zouden gaan doen' (bijvoorbeeld op de Vrije Universiteit). Deze dingen gebeuren, maar ik vind het niet spreken van een wijdverbreid antireligieus sentiment. In de tweede plaats kan ik op basis van mijn onderzoek (dissertatie, 6 oktober 2017, KU Leuven) zeggen dat in seculiere landen, mensen over het algemeen wel steeds afwijzender ten opzichte van religie staan, maar dat dit maar ten dele over de bevolking van de universiteiten gaat. Het zijn namelijk vooral de hogeropgeleiden van de oudere generaties (babyboomers zoals Philipse, denk ook aan Freek de Jonge of Maarten 't Hart) die sterk gekant zijn tegen religie. Een mogelijke verklaring is dat zij opgroeiden in een tijd dat religie nog veel meer invloed had, niet alleen binnen de kerkmuren, maar ook in de politiek, media, literatuur en wetenschap. Daarmee breken riep dan ook veel meer weerstand, en dus ook een fellere strijd op. Ik zie dit sentiment minder onder jongere academici. Daar vind je meer een onverschillige houding. Hoe dit zich ontwikkelt nu de (antireligieuze) babyboomers die vaak hoge posities hebben, langzaam met pensioen gaan, is de vraag. Overigens zou je uit de afwezigheid van antireligieus sentiment ook kunnen afleiden dat religie er blijkbaar nog maar weinig toe doet.

stelligheid

Het is, ten derde, ook mijn persoonlijke beleving dat er ruimte is voor religie op de universiteit. Als promovendus heb ik talloze geëngageerde gesprekken gevoerd met studenten, promovendi en professoren. Sommigen reageerden verbaasd over mijn geloof (zeker als religiewetenschapper), anderen geïntrigeerd, maar nooit afkeurend. Juist de missionaire atheïsten als Philipse en Dawkins worden gewantrouwd vanwege de stelligheid waarmee zij zeggen te weten hoe de wereld in elkaar steekt. Dat zegt natuurlijk ook wel wat over de ruimte die christenen hebben. Zolang ze goede vragen stellen, interessante alternatieve verklaringen opperen en naar hun geloof leven (hypocrisie roept afkeer op), wordt er zeker naar hen geluisterd. De uitdaging voor christenen op de universiteit of waar dan ook, is om, zoals

Bodar zei, niet in tegenstellingen te denken maar in dialoog. Een dialoog die verder gaat dan de natuurwetenschappelijke vraag naar het wat. Een dialoog die ook antwoord zoekt op de vraag naar de zin van het bestaan en hoe een mogelijk antwoord ons bestaan vormt. Wat mij betreft een boeiende (wetenschappelijke) oefening. Dat Universiteit Leiden zo'n dialoog niet mogelijk maakte, is inderdaad een gemiste kans. Maar een schande? Nee, dat niet. <

Copyright © 2017 Nederlands Dagblad, gerealiseerd door [Liones](#)